

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

On dördüncü İnkat

10.XII.1956 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	98:99	hudut otoritesi, hududun tanzimi ve kaçak- gılığın men'i hakkındaki kanun teklifinin geriverilmesine dair takriri (2/356, 4/251)	102
2. — Havale edilen kâğıtlar	99:100		
3. — Yoklama	100		
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiye mürşesi	102	5. — Elâzığ Mebusu M. Şevki Yazman' ın, 6830 sayılı İstimlak Kanununun 14 nci maddesine bir fıkra. eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin geriverilmesine dair tak- riri (2/375, 4/252)	102:103
1. — Mülga 1683 sayılı Askerî ve mülki telâkât Kanununun 25 nci maddesinin 4 nci fıkrasının tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresini görüşmek üzere vekâletlerle mütenazır encümenlerden âza alınmak suretiyle muvakkat encümen teşkilî (3/448)	102	5. — İntihaplar	103
2. — Hakkâri Mebusu Übeydullah Seven'in, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 102 nci maddesinin tefsiri hakkındaki takririnin muvakkat encümene havalesi (4/253)	102	1. — Bütçe ve Hariciye encümenlerine birer âza intihabı	103,105,107
3. — Başvekil Adnan Menderes'in, Devlet Vekili ve Millî Müdafaa Vekili Şemi Ergin'le birlikte Pafis'e hareketleri dolayısıyla avdetlerine kadar Başvekilliğe, İşletmeler Vekili Samet Ağaoglu'nun, Devlet Vekiline de Devlet Vekili Cemil Bengü'nün, Millî Müdafaa Vekâletine Devlet Vekili Emin Kalafat'ın Vekillik edeceklerine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/451)	102	6. — Sualler	103
4. — Elâzığ Mebusu Hüsnü Göktuğ'un,		Şifahi sualler	103
		1. — Kastamonu Mebusu Ziya Termen'in, hükümet programında yer alan hususlardan hangilerinin tahakkuk ettirildiğine ve «Toplantılar ve gösteri yürüyüşleri» hakkındaki Kanun muvacehesinde partilerin maruz kaldıkları durum üzerinde ne düşünüldüğüne dair Başvekilten şifahi suali (6/275)	103
		2. — Bolu Mebusu Ahmet Hatı'nın, otomobil lâstığı temin ve tevzii işlerindeki güçlüklerin giderilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair Başvekil ve İktisat ve Ticaret Vekilinden şifahi suali (6/288)	103

3. — Bolu Mebusu Ahmet Hatı'nın, Millî Korunma Kanununda yapılan tadiller üzerine kâr hadlerinde vukubulan azalma neticesinde ithal edilmeyen maddelere ve imalcilerle sanayicilerin daha müessir bir kontrole tâbi tutulmaları hususunda ne düşünüldüğüne dair İktisat ve Ticaret Vekilinden şifahi suali (6/289) 103:104

4. — Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, ağaç traverslerle değiştirilen demir traverslerin ihtiyaca salih bir hale ifrağı hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine İşletmeler Vekili Samet Ağaoglu'nun şifahi cevabı (6/290) 104

7. — Müzakere edilen maddeler 104

1. — Manisa Mebusu Yunus Muammer Alakant'ın, Dahilî Nizamnamenin 174 ncu maddesinin tefsiri hakkında tavreri ve Teşkilâtı Esasiye Encümeni mazbatası (4/193) 104:105

2. — Yozgad Mebusu Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu'nun, Maliye Bakanlığı Kuruluş ve görevleri hakkındaki 2996 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair 5655 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/283) 105

3. — Askerî Ceza Kanununun 34 ncu maddesi ile 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Adliye encümenleri mazbataları (1/400) 105:106

4. — Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanunla ilâve ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen (E) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa Encümeni mazbatası (1/499) 106:107

8. — Arizalar ve telgraflar 107

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Erzurum Mebusu Hâmid Şevket İnce'ye izin verilmesine dair Riyaset tezkeresi kabul olundu.

Bu toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan Erzurum Mebusu Hâmid Şevket İnce'nin tahsisatı hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi okundu ve tahsisatının verilmesi kabul edildi.

Ruznamede bulunan kanun lâyihalarının suallerden önce görüşülmesi hakkındaki tavreri kabul olundu.

Orman Umum Müdürlüğünün 1954 bütçe yılı Hesabı Katı Kanunu kabul edildi.

Belediyelerden, Muvazenei Umumiyyeye dâhil dairelerle mülhak bütçeli dairelere ve hususi idarelere veya bu idarelerden belediyelere tâyin edilecek memurların aylıklarına dair kanun lâyihasının birinci müzakeresi bitirildi.

Kastamonu Mebusu Ziya Termen'in, Hükümet programında yer alan hususlardan hangilerinin tahakkuk ettirildiğine ve «Toplantılar ve gösteri yürüyüşleri» hakkındaki Kanun muvazehesinde partilerin mâruz kaldıkları durum üze-

rinde ne düşünüldüğüne dair Başvekilden şifahi suali, sual sahibi hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı:

Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, 1950 ve 1956 yıllarındaki ilkokul ve talebe sayısı ile ilk öğretmen okulu adedine dair şifahi sualine Maarif Vekili Ahmed Özel cevap verdi.

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Nusaybin ovasının sulanması için yapılacak tesisata dair Dahiliye, Maliye ve Nafia Vekillerinden olan şifahi suali, Dahiliye Vekâleti Vekili Hüseyin Avni Göktürk'ün talebi üzerine, 15 gün sonraya tehir olundu.

Kırşehir Mebusu Ahmet Bilgin'in, Toplantılar ve gösteri yürüyüşleri hakkındaki Kanunun tatbikatı dolayısıyla vâkı şikâyetler üzerine ne gibi muamele yapıldığına dair şifahi sualine Dahiliye Vekâleti Vekili Hüseyin Avni Göktürk cevap verdi.

Tokad Mebusu Hasan Kangal, Riyasetin mütaaddit ihtarına rağmen kürsüde bulunan Adliye Vekili ve Dahiliye Vekâleti Vekili Hüseyin Avni

Göktürk'ün şahsını hedef tutarak sözlerini kesmek suretiyle sükûneti ihlâl ve hakaret ettiğinden bir Birleşime mahsus olmak üzere hakkında Meclisten çıkarılma cezasının tatbiki, kabul olundu.

Tekidağ Mebusu Zeki Erataman'ın, Kore'de harb başladığı zaman hangi milletlerin ne kadar askerî birliği mevcud olduğuna ve Kore Tugayımıza dair Başvekilden,

Niğde Mebusu Hasan Hayati Ülkün'ün, Sovyetler Birliğinin memleketimizle iktisadi ve ticari münasebetler tesisi hususunda teşebbüs ve temaslara geçtiğinin doğru olup olmadığına dair Hariciye, İktisat ve Ticaret Vekillerinden,

Niğde Mebusu Hasan Hayati Ülkün'ün, nakil vasıtaları lâstiklerindeki kifayetsizliğin giderilmesi ve Millî Korunma Kanunu tatbikatının neticesi hususlarında ne düşünüldüğüne dair İktisat ve Ticaret Vekilinden olan şifahi sualleri, sual sahipleri bu İnikatta da hazır bulunmadıklarından, düştü.

Bolu Mebusu Ahmet Hatı'nın, otomobil lâstiği temin ve tevzii işlerindeki güçlüklerin giderilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair Başvekil ve İktisat ve Ticaret Vekilinden,

Bolu Mebusu Ahmet Hatı'nın, Millî Korunma Kanununda yapılan tadiller üzerine kâr hadlerinde vukubulan azalma neticesinde ithal edilmeyen maddelere ve imalcilerle sanayicilerin daha müessir bir kontrole tâbi tutulmaları hususunda ne düşünüldüğüne dair İktisat ve Ticaret Veki-

linden olan sualleri, sual sahibi hazır bulunmadığından,

Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, ağaç traverslerle değiştirilen demir traverslerin ihtiyaca sâil bir hale ifrağı hususunda ne düşünüldüğüne dair İşletmeler Vekilinden şifahi suali, Vekil hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, Rum Ortodoks Patriğinin, Türk Ortodoks Ruhani Reisinin yeğenini Rum mezarlığına gömdürmemek isteğinin doğru olup olmadığına dair şifahi sualine Adliye Vekili ve Dahiliye Vekâleti Vekili Hüseyin Avni Göktürk cevap verdi.

Kırşehir Mebusu Tahir Taşer'in, üçü Temyiz Mahkemesine mensup 16 hâkimin emekliye sevk edilmeleri sebebine dair şifahi sualine Adliye Vekili Hüseyin Avni Göktürk cevap verdi.

Kars Mebusu Ali Yeniaras'ın, Ankara'da imar maksadıyla yıktırılmakta olan iş yerlerine dair şifahi sualine Dahiliye Vekâleti Vekili Hüsleyin Avni Göktürk cevap verdi.

10. XII. 1956 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
F. Apaydın

Kâtip
Kayseri Mebusu
H. Kurlmel

Kâtip
Kayseri Mebusu
Ömer Mart

Sualler

Şifahi sual

1. — Kocaali Mebusu Turan Güneş'in, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Profesör Dr. Turhan Feyzioğlu'nun fakültenin açılışında söylemiş

olduğu nutka ve hangi sebeplerle vekâlet emrine alındığına dair şifahi sual takriri Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (6/301)

2. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyhalar

1. — 1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/589) (Bütçe Encümenine)

2. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun

lâyihası (1/590) (Dahiliye ve Bütçe encümenlerine)

3. — İnhisafklar Umum Müdürlüğünün 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretili cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/591) (Bütçe Encümenine)

4. — Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti teşkilât ve memurin Kanununda değişiklik yapılmasına dair 3820 sayılı Kanun ile eki 4929

sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılması hakkında kanun lâiyhası (1/592) (Sihfhat ve İçtimai Muavenet ve Bütçe encümenlerine)

5. — 3222 sayılı Telsiz Kanununun 6566 sayılı Kanunla muaddel 5 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâiyhası (1/593) (Dahiliye ve Bütçe encümenlerine)

Tezkereler

6. — Devlet Şûrasında açık bulunan yedi âzalık için seçim yapılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/450) (Adliye ve Dahiliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

7. — Mülga 1683 sayılı Askerî ve Mülki Tekaüt Kanununun 25 nci maddesinin 4 ncü fıkrasının tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/448)

8. — Tefenni'nin Dirmil köyünde kayıtlı Yusufoğlu Halil İbrahim Üzümcü'nün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/449) (Adliye Encümenine)

Takrir

9. — Hakkâri Mebusu Übeydullah Seven'in Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 102 nci maddesinin tefsiri hakkında takriri (4/253)

Mazbatalar

10. — Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü'nün 1954 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü'nün 1954 malî yılı Hesabı Katî kanunu lâiyhası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/395, 1/479) (Ruznameye)

11. — Türkiye Büyük Millet Meclisi 1956 yılı Haziran - Ağustos ayları hesabı hakkında Meclis Hesaplarının Tetkiki Encümeni mazbatası (5/36) (Ruznameye)

12. — Hafik'in Pirhüseyin köyünden Alioğlu Mehmet Karataş'ın, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası (3/386) (Ruznameye)

13. — Bartın'ın Amasra nahiyesinin Çanakçılar köyünden Hüseyinoğlu İsmail Akkaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası (3/385) (Ruznameye)

14. — Vize'nin Bulaca mahallesinden Reşit-oğlu Hüseyin Tıkız'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası (3/388) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili İhsan Bağ

KATIPLER : İhsan Gülez (Bolu), Muslih Görentaş (Van)

3. — YOKLAMA

REİS — Ekseriyetin tesbiti için yoklama yapacağız, efendim.

(Erzincan mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Ekseriyetimiz var, celseyi açıyorum efendim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Zaptı sabık hakkında...

REİS — Buyurun.

SIRRI ATALAY (Kars) — Müsaadenizle

Tüzüğün 203 ncü maddesini okuyacağım; 203 ncü madde şudur:

«Riyasetin vazifeleri şunlardır:

1. Dışarda Meclisin temsili;
2. Bu Nizamname ahkâmının tatbiki;
3. Müzakerelerin idaresi;
4. Zabıt ceridesinin ve zabıt hulâsasının tanzimine nezaret.. 115 nci maddesi de şudur:

«Bir nutkun talik ve ilânı teklifi ancak onun zabıt ceridesiyle neşrinden ve o nutkun taallûk

ettiği madde kabule iktiran ettikten sonra reye konabilir. (Not 64) Ajans ile ilân dahi böyledir.»

Devlet radyosunda Meclis saati mevcudolduğunu biliyorsunuz. Meclis saatinde adet şudur: (Soldan âdet sesleri) Evet âdet. Meclis müzakereleri yapıldıktan sonra bir zabıt ceridesi ajansa verilmektedir. Bu zabıt ceridesinin, hiç olmazsa, Devlet radyosunda samimî ve hakiki bir şekilde neşri iktiza eder. Tabii, bu ceridenin aynen ve tamamen, radyodan neşrine imkân yoktur. Ama hakikatlere uygun ve samimî bir şekilde, Meclis müzakerelerinin ve hâdiselerinin Meclis saatinde vatandaşlara duyurulması lâzımgelir.

İBRAHİM GÜRGEN (İçel) — Hadise değil, hâdis. (Soldan, gürültüler).

SIRRI ATALAY (Devamla) — Siz istediğiniz kadar söyleyin, ben gene bildiğim gibi konuşurum.

REİS — Efendim, rica ederim, hatibe müdahale etmeyin, devam buyurun, Sırrı Bey.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Vatandaş, Devlet radyosunda, iktidarın olduğu kadar muhalefetin de noktai nazarını öğrenmek hakkına sahiptir. Demokratik bir nizam içinde Devlet radyosunda iktidar ne kadar istifade ediyorsa muhalefet de o nispette bu radyodan ve Devletin diğer vasıtalarından istifade eder. Halbuki bizde hadise bu şekilde değildir.

İBRAHİM GÜRGEN (İçel) — Vasıta değil vâsıta; hadise değil hâdis.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Siz istediğiniz kadar tekrar ediniz. Bu söyledikleriniz fikir arabasının önüne konulan taşlardır. O itibarla istediğiniz kadar konuşabilirsiniz.

Şimdi, milyonlarca ve milyonlarca vatandaş, bu memleketin sahibi olarak Devletin bu yayın vasıtasından istifade etmektedir. Radyodan iktidarın istifadesi kadar muhalefetin de istifade etmesi şarttır. Muhalefetin de aynı hakka sahip olması lâzımdır.

REİS — Sırrı Bey; bir dakika müsaadenizi rica edeceğim. Siz zaptı sabık hakkında söz istediniz. Bu beyanlarınızın, zaptı sabıkla alakası yok. Eğer mevzu Hükümetin icraatı ile alakalı ise bir sual takriri ile buraya gelirsiniz.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Reis Bey; konuşmalarım tamamıyla zaptı sabık ile alakalıdır. Demin Dahilî Nizamnamenin 203 ncü mad-

desini huzurunuzda okudum. Sözlerim zaptı sabık ile alakalıdır. Dahilî Nizamnamenin 203 ncü maddesinde; zabıt ceridesinin ve zabıt hulâsasının tanzimine nezaretine dair hüküm mevcuttur. Zabıt özetlerinin Devlet radyosu tarafından yayınlanmasında fark gözetilmemelidir. Devlet radyosunda yalnız iktidara mensubolan mebusların konuşmalarının verilmesi, muhalefete mensubolan mebusların konuşmalarının verilmemesi hususunda bir tefrik yapılmasından vatandaşlar müstekidir. Radyoda Meclis saati namıyla yapılan neşriyat Riyaset Divanını alakadar eder. Bu konuşmalarda müsavata riayet edilmek lâzımdır. Bu konuşmaların hakiki şekilde yapılıp yapılmadığını kontrol Riyaset Divanına aittir. Bu itibarla zabıt ceridesiyle ve zaptı sabıkla alakalıdır, müsaade ederseniz sözümü bitireyim. Size en yakın bir misali vereyim. Cuma günü müzakereler yapıldı, bir sual vermiştik. Maarif Vekili ile karşılıklı konuştuk, cevaplar verdik. Maarif Vekilinin konuşmasından dakikalarca bahsedildi. Muhalefete mensup bir milletvekili için ise, sualinizde ısrar ediyor, dendi. (Gürültüler)

A. HAMDİ SANCAR (Denizli) — Sabık zaptla bunun ne alakası var?

SIRRI ATALAY (Devamla) — Var, var efendim. Sayın Sinan Tekelioğlu, kendisine satıldı diye, çıkar burada konuşur. Kendisine söz verilir, konuştukları radyo ile yayınlanır. Fakat muhalefete mensup bir milletvekilinin sözlerinden tek kelime yayınlanmaz.

Mesele şudur: Bir iktidar bütün Devlet vasıta ve imkânlarından dilediği şekilde istifade edebilir, demek hakkına sahip değildir. Demokratik bir nizamda muhalefet de, iktidar da aynı vasıta ve imkânlardan istifade eder. Yoksa bütün imkânlar iktidara verilmiş değildir.

Demokratik bir nizamda iktidar dilediğini yapabilir, dilediği tasarrufu yapabilir diye bir şey yoktur. İktidarla muhalefet ancak müsavi şartlar dahilinde çalışırlar.

REİS — Efendim, radyoda Meclis saatinde yapılan neşriyatı Meclis Riyaseti vermiyor. Bu itibarla Sırrı Beyin sözlerinin ne Meclis Riyasetiyle ne de zaptı sabıkla alakası vardır. (Soldan, niye söz verdin, sesleri) Hükümetin icraatına taallük ediyorsa sual sorabilir.

İBRAHİM GÜRGEN (İçel) — Bu şekil ko-

nuşmasına müsaade edildikten sonra yarın seçmenlerinin mektubunu da burada okuyacak ve

sonra da Radyo Gazetesi bunları vermiyor diye şikâyet edecektir.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MARUZATI

9 . XII . 1956

1. — *Mülga 1683 sayılı Askerî ve mülki tekaüt Kanununun 25 nci maddesinin 4 ncü fıkrasının tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresini görüşmek üzere vekâletlerle mütenazir encümenlerden âza alınmak suretiyle Muvakkat Encümen teşkili (3/448)*

REİS — Havale edilen kâğıtlar arasında mülga 1683 sayılı Askerî ve Mülki Tekâüt Kanununun 25 nci maddesinin 4 ncü fıkrasının tefsiri ne dair Başvekâlet tezkeresinin taallûk ettiği kanun, Muhtelit Encümenle Bütçe Encümeninde tetkik edilmiş olduğundan, Dahilî Nizamnamenin 124 ncü maddesi ikinci fıkrası gereğince, mezkûr tefsir talebini görüşmek üzere vekâletlerle mütenazir encümenlerden muvakkat bir âza alınmak suretiyle encümen teşkili lâzimgelmektedir. Bu hususu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tefsir talebi ayrıca Bütçe Encümenine de havale edilecektir..

2. — *Hakkâri Mebusu Übeydullah Seven'in, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 102 nci maddesinin tefsiri hakkındaki takririnin Muvakkat Encümene havalesi (4/253)*

REİS — Yine havale edilen kâğıtlar arasında bulunan Hakkâri Mebusu Übeydullah Seven'in Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 102 nci maddesinin tefsiri hakkındaki takririnin de taallûk ettiği kanun muvakkat bir encümende görüşüldüğünden, teşkili kabul olunan Muvakkat Encümene havalesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — *Başvekil Adnan Menderes'in, Devlet Vekili ve Millî Müdafaa Vekâleti Vekili Şemi Ergin'le birlikte Paris'e hareketleri dolayısıyla avdetlerine kadar Başvekilliğe İşletmeler Vekili Samet Ağa-oğlu'nun, Devlet Vekiline de Devlet Vekili Cemil Bengü'nün, Millî Müdafaa Vekâletine Devlet Vekili Emin Kalafat'ın Vekillik edecekelerine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/451)*

REİS — Riyaseti Cumhur tezkeresi var, okuyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Başvekil Adnan Menderes'in, Devlet Vekili ve Millî Müdafaa Vekâleti Vekili Şemi Ergin ile birlikte, NATO Konseyi toplantılarına iştirak etmek üzere, Paris'e hareketleri dolayısıyla, avdetlerine kadar, Başvekilliğe İşletmeler Vekili Samet Ağa-oğlu'nun, Devlet Vekiline, Devlet Vekili Cemil Bengü'nün, Millî Müdafaa Vekâletine de Devlet Vekili Emin Kalafat'ın Vekillik etmelerinin, Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
Celâl Bayar

REİS — İttılâma arz edilmiştir.

Kocaeli Mebusu Turan Güneş, geçen İnikatta söz alarak verdiği bir takrirle Milletvekilleri Seçimi Kanununda bâzı değişiklikler icrasını mu-tazammın; Hükümetin bu husustaki kanun lâyihasını aynen ihtiva eden bir kanun teklifini Meclise verdiği halde bugüne kadar encümenlerce intacedilmediğini ifade etmişlerdir. Yaptığımız tetkikatta mumaileyhin, ifade ettiği şekilde bir kanun teklifi mevcut bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu itibarla verdiği takrir hakkında bir muamele icrasına mahal görülmemiştir.

4. — *Elâzığ Mebusu Hüsnü Göktuğ'un, hudut otoritesi, hududun tanzimi ve kaçakçılığın men'i hakkındaki kanun teklifinin geriverilmesine dair takriri (2/356, 4/251)*

REİS — Takriri okuyoruz efendim.

Yüksek Reisliğe

Hudut otoritesi, hududun tanzimi ve kaçakçılığın men'i hakkındaki kanun teklifimi geri alacağımdan gerekli muamelenin yapılmasına yüksek müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Elâzığ
Hüsnü Göktürk

REİS — Geriverilmiştir efendim.

5. — *Elâzığ Mebusu M. Şevki Yazman'ın, 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 14 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun tek-*

lifinin geriverilmesine dair takriri (2/375, 4/252)

REİS — Takriri okuyoruz efendim.

Yüksek Reisliğe

6830 sayılı İstimlak Kanununun 14 nolu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki, kanun

teklifimi geri alacağımdan gereken muamelenin yapılmasına müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Elâzığ

M. Şevki Yazman

REİS — Geriverilmiştir, efendim.

5. — İNTİHAPLAR

3. — *Bütçe ve Hariciye encümenlerine birer âza intihabı*

REİS — Bütçe Encümeni âzası Abdullah Aker'in, İktisat ve Ticaret Vekâletine, Hariciye Encümeni âzası Hasan Polatkan'ın Maliye Vekâletine getirilmeleri dolayısıyla mezkûr encümenlerden iki âza eksilmiş bulunmaktadır. Şimdi bu intihabı yapacağız. Her iki encümen için üçer kişilik tasnif heyeti seçiyoruz, efendim.

Ali Ocak (Gaziantep) (Yok sesleri)

Cevdet Öztürk (Mardin) (Yok sesleri)

Ahmet İhsan Gürsoy (Kütahya) (Yok sesleri)

Rıza Yalçın (Kârs) (Burada sesleri)

Osman Bölükbaşı (Kırşehir) (Burada sesleri)

Selâmi Dinger (Kocaeli) (Burada sesleri)

REİS — Bütçe Encümeni tasnif heyeti se-

çilmiştir. Bu heyete seçilen arkadaşların Dahiliye Encümeninde toplanmalarını rica edeceğim.

Hariciye Encümeni için tasnif heyetini seçmeye başlıyoruz:

Talât Vasfi Öz (Ankara) (Yok sesleri)

Mehmet Daim Süalp (Siird) (Burada sesleri)

Fikret Filiz (Kırklareli) (Yok sesleri)

Hasan Hayati Ülkün (Niğde) (Yok sesleri)

İbrahim Gürgen (İçel) (Burada sesleri)

M. Nurettin Turgay (Sivas) (Burada sesleri)

REİS — Hariciye Encümenine seçilecek âza için tasnif heyeti seçilmiştir. Bu seçilen arkadaşların Dahiliye Encümeninde toplanmalarını rica ederim.

Seçimler için sepetleri doluşturmuyoruz.

(Reyler toplanmaya başlandı)

REİS — Efendim, seçim yapılırken, müsaade buyursanız müzakereye devam ediyoruz. Sorulara geçiyoruz.

6. — SUALER VE CEVAPLAR

ŞİFAHİ SUALER

1. — *Kastamonu Mebusu Ziya Termen'in, hükümet programında yer alan hususlardan hangilerinin tahakkuk ettirildiğine ve «Toplantılar ve gösteri yürüyüşleri» hakkındaki Kanun muvacehesinde partilerin mâruz kaldıkları durum üzerinde ne düşünüldüğüne dair Başvekilden şifahi suali (6/275)*

REİS — Ziya Termen buradalar mı? (Burada sesleri). Başvekil bulunmadığı için gelecek İnikada bırakılmıştır. (Sağdan; vekili vardır, sesleri.)

İŞLETMELER VEKİLİ VE BAŞVEKÂLET VEKİLİ SAMET AĞAOĞLU (Manisa) — Başvekil geldikleri zaman cevap vereceklerdir.

2. — *Bolu Mebusu Ahmet Hatı'nın, otomobil*

lastiği temin ve tevzii işlerindeki güçlüklerin giderilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair Başvekil ve İktisat ve Ticaret Vekilinden şifahi suali (6/288)

REİS — Ahmet Hatı buradalar mı? (Yok, sesleri.) Sual sahibi iki İnikat bulunmadıkları için sual düşmüştür, efendim.

3. — *Bolu Mebusu Ahmet Hatı'nın, Milli Korunma Kanununda yapılan tadiller üzerine kâr hadlerinde vukubulan azalma neticesinde ithal edilmeyen maddelere ve imalcilerle sanayicilerin daha müessir bir kontrole tâbi tutulmaları hususunda ne düşünüldüğüne dair İktisat ve Ticaret Vekilinden şifahi suali (6/289)*

REİS — Sual sahibi iki İnikatta bulunmadıklarından, keza sual düşmüştür.

4. — *Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, ağaç traverslerle değiştirilen demir traverslerin ihtiyaca salih bir hale ifrağı hususunda ne düşünlüdüğüne dair sualine İşletmeler Vekili Samet Ağaoğlu'nun şifahi cevabı (6/290)*

REİS — Sinan Tekelioğlu buradalar mı? (Burada, sesleri.) İşletmeler Vekili de buradalar.

Takriri okuyoruz, efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine Aşağıdaki sualimin sözlü olarak İşletmeler Vekâleti tarafından cevaplandırılmasını arz ve istirham eylerim.

Seyhan
Sinan Tekelioğlu

Devlet Demiryollarının, demir traversleri ağaç traverslerle değiştirmekte olduğu bütün hat boyunca görülmektedir.

Bu traversler istasyonlarda, şurada ve burada istif edilmekte veyahut, hudut tesbitinde kullanılmakta olduğu gözden kaçmamaktadır.

Büyük bir kalkınmaya başlamış olan memleketimizde, muhtelif ebat ve şekilde demire ihtiyaç çoktur. Bu çıkarılan ve çıkarılacak demir traversleri toplayarak, demir fabrikasında istenilen şekle ifrağ etmek mümkün müdür?

Mümkünse; bütün hatlarda sökülmemiş olan demir traversleri de ağaçlarla değiştirerek her şeye tercihan demir fabrikasına sevki ile, ihtiyacımıza yarınacak hale ifrağı hususunda hükümet ne düşünmektedir?

İŞLETMELER VEKİLİ SAMET AĞAOĞLU (Manisa) — Efendim, Muhterem Sinan Tekelioğlu'nun sorusuna kısaca cevabım şudur :

Münakalât Vekâletinden aldığım malûmata göre, ağaç traverslerle değiştirilmekte bulunan demir traverslerin bir kısmı tâli hatlarda kullanılmakta, hurda haline gelmiş bulunanları da maden hurdacılığı şirketine satılmaktadır.

Demir ve çelik fabrikalarının hurda ihtiyacını teminle görevli bulunan Hurdacılık Şirketi de bu hurda traversleri diğer hurdalarla birlikte demir ve çelik fabrikalarına intikal ettirmektedir. Nadir ahvalde de bu demir traversler yollar kenarındaki parmaklıklar için kullanılmaktadır. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Sinan Tekelioğlu.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Arkadaşlar, İşletmeler Vekili kendisine aidolan kısmı cevaplandırdı; yani bu demirlerin işe yarar olanlarının Karabük Demir Fabrikasına gönderilmekte olduğunu söyledi. Sonra D. D. Yolları tarafından tarlaların hudut ve sınırlarına konulan demir traverslerin de kaldırılacağını söyledi. Bendeniz gözlerimle gördüm ve kendilerine de söyledim. Bu demir traversler yağın halinde durmaktadır. Vekil Beye vermiş oldukları izahattan dolayı teşekkür ederim. Yalnız Münakalât Vekilinden rica ediyorum, bunları bir an evvel toplatsın. Bâki kalan demir traversleri de ağaç traverslerle değiştirsin. Çünkü, ağaç traverslerin demir traverslerden daha sağlam olduğu sabit olmuştur. Vaktiyle biz ağaç traversleri Mısır'a satmış, yerine demir traversler kullanmıştık. Bunun için demir getirtmiştik. Memleketin çok büyük bir ihtiyacı olan demiri bu suretle karıştırmak mümkün olacağını tahmin ediyorum. Bu hususta Münakalât Vekâletinin ve İşletmeler Vekâletinin yardımlarını dileyorum.

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

7. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Manisa Mebusu Yunus Muammer Alakant'ın, Dahilî Nizamnamenin 174 ncü maddesinin tefsiri hakkında takrirî ve Teşkilâtı Esasiye Encümeni mazbatası (4/193)*

REİS — Mazbata bundan iki İnikat evvel okunmuş idi, efendim. Söz istiyen var mı? Söz istiyen yoktur. Mazbata hakkında bir takrir var, okutuyorum,

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arz ettiğim ve hile raporun bir daha tetkik edilmek üzere encümene iade edilmesini arz ve teklif ederim.

Afyon Karahisar Mebusu
Kemal Özçoban

REİS — Bu takriri reyinize arz ediyorum. Mazbatanın encümene iadesine dair olan bu tak-

riri kabul edenler... Etmeyenler... Tereddüt hâsıl oldu, onun için tekrar reye arz edeceğim.

Encümene iadesi hakkındaki takriri kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir. (Anlaşılmadı Reis Bey sesleri) Efendim, reyleri saydık, kabul edilmemiştir. (Sağdan, «kaça kaç?» sesleri)

Efendim, geçen celsede okunan, Yunus Muhammer Alakant'ın, Dahilî Nizamnamenin 174 ncü maddesinin tefsirine dair Teşkilâtı Esasiye Encümeni mazbatasını hakkında söz isteyen var mı? Yok. Mazbatayı reylerinize arz ediyorum. (Sağdan, «mazbata okunsun» sesleri) («Encümen ne diyor?» sesleri)

İki İnikat evvel mazbata okundu ve müzakerre açıldı.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Herkeşin hâfızası aynı derecede kuvvetli değildir.

REİS — Mazbatayı reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — *Yozgad Mebusu Ömer Lütüfî Erzurumluoğlu'nun, Maliye Bakanlığı Kuruluş ve görevleri hakkındaki 2996 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair 5655 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/283) (1)*

REİS — Bütçe Encümeni mazbatasını okuyorum, efendim.

(Bütçe Encümeni mazbatasını okundu.)

REİS — Bütçe Encümeni adına Sebati Ataman.

SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlarım, bu mazbata geçen sene encümenimizde görüşülmüş fakat esaslı bir karara bağlanamamıştı. Bu sene yeniden daha esaslı bir şekilde tetkik etmek üzere encümenimize geriverilmesini istirham ediyorum.

REİS — Efendim, mazbatanın geriverilmesi hususunu reylerinize arz ediyorum... Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve mazbata encümene iade edilmiştir.

3. — *Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesiyle 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Millî*

Mudafaa ve Adliye encümenleri mazbataları (1/400) (1)

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz isteyen var mı, efendim? Yoktur. Maddelere geçilmesini yüksek reylerinize arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Efendim, encümen âzaları intihabına rey vermeyen arkadaş var mı? Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Birinci maddeyi arz ediyorum.

Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesiyle 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 1632 nayılı Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesiyle 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 34. — Subaylarla askerî memurlar, astsubaylar, uzman çavuşlar, jandarma uzatmalı er, onbaşı ve çavuşlar hakkında bir sene ve daha az memuriyetten mahrumiyet cezası hükmolünmek icabeden ahvalde, bu fer'î cezaya mukabil o kadar müddet açığa çıkarılmalarına hükmolünür. Bu müddet kideden ve tekaüt hakkından indirilir.

Diğer erat hakkında memuriyetten mahrumiyet cezası ancak terhislerinden sonra infaz olunur.

Bir seneden fazla memuriyetten mahrumiyet cezasına mahkûmiyet halinde jandarma uzatmalı erlerinin kayıtları silinir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen? Yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde 35. — A) Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması cezası her halde hükmolünür :

1. Ağır hapis ve bir seneden ziyade hapis cezasıyla beraber ;

2. Hırsızlık, emniyeti suiistimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahitlik ve yalan yere yemin cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa, ihtilâs suçlarından biriyle altı aydan aşağı hapis cezalarıyla beraber ;

(1) 22 sayılı matbuu zaptın sonundadır.

(1) 20 numaralı matbuu zaptın sonundadır.

3. Bir seneden ziyade memuriyetten mahrumiyet cezasıyla beraber;

B) Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması cezası hükmolunabilir.

1. Bir sene veya daha az hapis cezasıyla beraber;

2. Mükerrer hapis cezasıyla beraber,

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı efendim?

Buyurun, Abdürrahman Fahri Ağaoğlu.

ABDÜRRAHMAN FAHRİ AĞAOĞLU (Konuya) — Muhterem arkadaşlar; 35 nci maddenin A fıkrası rütbenin geri alınmasını mecburi kılan mahkûmiyetlere aittir. Bunun ikinci bendinde bir noksan olduğunu zannediyorum. Burada; hırsızlık, emniyeti suiistimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahitlik, yalan yere yemin, cürüm tasnii, irtikâp ve ihtilâs gibi suçlar sayılıyor, fakat (zimmet) unutulmuştur. Acaba Adliye Encümeni «zimmet» i bu dairede mi mütalâa etmemiştir, yoksa bir zuhûl mü vardır? Bir de arkadaşlar buraya zina cürmünün girmesinde fayda vardır. Adliye Encümeni bu hususta ne düşünmektedir? «Zimmet ve zina cürümleri» demek lâzımdır.

REİS — Encümen bu hususta söz istiyor mu?

ADLİYE ENCÜMENİ M. M. SERVET SEZGİN (Çanakale) — Muhterem arkadaşlar, Fahri Ağaoğlu arkadaşımızın suallerine cevaplarımı arz ediyorum :

Hükümetten gelen kanun lâyihasında 35 nci maddenin birinci fıkrasının ikinci bendinin tadili istenilmemiş, komisyonca da değiştirilmiştir. Eskisi gibi aynen ipka edilmiştir. Birinci fıkranın ikinci bendinde hiçbir değişiklik teklifi yapılmadığı için komisyonca da değiştirilmesine lüzum görülmemektedir.

Hürmetlerimle arz ederim.

REİS — Başka söz istiyen?.. Yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Kanunun birinci müzakeresi bitmiştir.

4. — *Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanunla ilâve ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen (E) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa Encümeni mazbatası (1/499) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yoktur. Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanun ile ilâve ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen (E) fıkrasının değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanun ile ilâve ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen (E) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

E) Devletçe görülen lüzum üzerine mühendis, madenci, jeoloğ, hekim ve öğretmenler ile iç ve dış hizmetlerde, kurs ve stajlarda bulunan vazifeliler ve kendi hesaplarına ecnebi memleketlerde tahsil, staj, doktora, asistanlık ve ihtisas yapmak isteyenlerden bu istekleri tahsil, staj, doktora, asistanlık ve ihtisas yapacakları müesseselerce ve varsa mecburi hizmetle bağlı bulunduğu müesseseler tarafından kabul edilenlerin askere celp ve sevkleri Askerlik Kanununun 86 ve 89 ncu maddelerinden biri durumuna girmemiş olmak şartıyla Millî Müdafaa Vekâletince 32 yaşına kadar tehir edilebilir. Çalıştıkları vazifelerden ve kurslardan ve devam ettikleri tahsil ve ihtisastan ayrılanlar hakkında evvelce alınmış sevk tehiri kararı kaldırılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(1) 21 sayılı matbuâ zaptın sonundadır.

MUVAKKAT MADDE — Halen eenebi memleketlerde bulunanlardan durumları yukarıki fıkra içine girenler bu kanunun hükümlerinden faydalanırlar.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun birinci müzakeresi bitmiştir.

Encümen âzaları seçiminin neticesine intizar ediyoruz, efendim.

Efendim encümen âzaları seçimi tasnif neticelerini okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Bütçe Encümeni âzahğı için yapılan seçime (221) zat katılmış, neticede aşağıda adları yazılı zatlar hizalarında gösterilen reyleri almıştır.

Arz olunur.

Âza	Âza	Âza
Kars	Kocaeli	Kırşehir
Rıza Yalçın	Selâmi Dinçer	Osman Bölükbaşı

İsmail Şener (Trabzon)	212
Süleyman Çağlar (Kastamonu)	9

REİS — İsmail Şener Bütçe Encümeni âzahğına seçilmiştir, efendim.

Yüksek Reisliğe

Hariciye Encümeni âzahğı için yapılan seçime (218) zat katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı zatlar hizalarında gösterilen reyleri almışlardır.

Arz olunur.

Âza	Âza	Âza
İçel	Siird	Sivas
İbrahim Güren	M. Daim Süalp	Nurettin Turgay

Zeyyat Mandelinci (Muğla)	213
Ömer Bilen (Ankara)	5

REİS — Zeyyat Mandalinci Hariciye Encümenine seçilmiştir, efendim.

Gündemde görüşülecek başka madde kalmadığından 12 Aralık 1956 Çarşamba günü saat 15 de toplanmak üzere İnikada son veriyorum.

Kapanma saati : 15,50

8. — ARIZALAR VE TELGRAFLAR

İskilip Esnaf Kefalet Kooperatifi idare meclisi tarafından gönderilen, Halk Bankası ve sandıkları hakkındaki kanunun esnaf lehine ta-

dili münasebetiyle duyulan memnuniyeti bildiren telgraf.

TASHİHLER

14 ncü İnikat zaptına bağlı 14 sayılı matbuanın ikinci sayfasının birinci sütununun dokuzuncu satırındaki (tefsir) kelimesi (takrir) olarak düzeltilecektir.

Faint, illegible text in the left column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the right column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Large block of extremely faint and illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page, covering the lower half of the document.

Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 20

Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesi ile 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası ve Millî Müdafaa ve Adliye encümenleri mazbataları (1/400)

T. C.

Başvekâlet

7 . II . 1956

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 257/462

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesi ile 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin A bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında Millî Müdafaa Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 3 . II . 1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrası erbaşlar hakkında hükmolunacak memuriyetten mahrumiyet fer'î cezasıyla beraber rütbelerinin de geri alınacağı hükmünü havidir.

Teknik bilgilerle mücehhez olup subaylara ait vazifede bunlara yardımcı durumda bulunan ve modern bir orduda lüzum ve ehemmiyetleri aşikâr olan ve bu itibarla da muhtelif kanun hükümleriyle arz eyledikleri ehemmiyetle mütenasip bir statüye sahip kılınmış olan astsubayların Askerî Ceza Kanunu tatbikatında dahi erbaş mefhumunun şümulü dâhilinde bulunmaları dolayısıyla bu fer'î ceza ile rütbelerinin geri alınması suretiyle ordu ile alâkalarının kesilmesi neticesi husule gelmektedir.

Diğer taraftan memuriyetten mahrumiyet cezası ekseriyetle büyük bir ahlâki redaet arz etmeyen ezcümle memuriyet vazifesini ihmal veya suiistimal suçlarında olduğu gibi fer'î bir ceza olarak hükmedilmekte ve ordunun büyük bir ihtiyaç hissettiği ve o nispette masraf ve emeklerle yetiştirdiği bu sınıf personelden istifade edilecek bir çağda mahrumiyet neticesi doğmaktadır. Bu netice bilhassa jandarma sınıfında, her sınıftan daha ziyade tesirlerini göstermekte ve büyük kadro boşlukları husule gelmektedir.

Askerî Ceza Kanununun 32 nci maddesinde ifadesini bulan ve subay, askerî memurlar hakkında tatbik edilegelmekte olan ihraç askerî fer'î cezasına tekabül eden rütbenin geri alınması cezasında da ihraç cezasında olduğu gibi bir seneden ziyade memuriyetten mahrumiyet cezasıyla birlikte rütbenin geri alınması esası kabul edildiği takdirde bu mahzur tamamiyle önlenmiş bulunacağı cihetle 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddenin A bendinin 3 numaralı fıkrası bu esasa göre tertip ve tanzim edilmiş ve bir sene ve daha az memuriyetten mahrumiyet cezasına mahkûm olacak astsubaylar hakkında subay ve askerî memurlara tatbik edilegelmekte olan aynı kanunun 34 ncü maddesindeki açığa çı-

karılma şeklinde bu cezanın infazı esas kabul edilerek gerek bu maksatla ve gerekse memuriyetten mahrumiyet fer'i cezasının astsubaylar dışında kalan diğer erat hakkında sureti tatbiki, Askerî Ceza Kanununda tasrih edilmemiş ve bir boşluk olarak şimdiye kadar kalmış olduğundan bu cihetin de tasrihi suretiyle ve bunlar hakkında ancak terhisten sonra infaza geçilmek esas alınarak 34 ncü madde de bu bakımdan tadil ve yeniden tanzim edilmiş bulunmaktadır.

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa Encümeni

Esas No. 1/400

Karar No. 28

20 . VI . 1956

Yüksek Reislîge

Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesi ile 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 ncü maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası, ilgili vekâlet temsilcilerinin huzuru ile encümenimizde tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan inceleme sonunda, Hükümetin mucip sebepleri yerinde görüldüğünden lâyiha aynen ve mevcudun ittifakiyle kabul edildi.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reislîge sunulur.

Millî Müdafaa Encümeni Bu Mazbata M.

Reisi

Trabzon

S. Orberk

Kâtip

Erzincan

M. Rahmi Sanalan

Ankara
M. Ergüder

Elâzığ
H. Göktuğ

İstanbul
T. Yazıcı

Muş
Ş. Ağaoğlu

Rize
K. Balta

Tokad
H. Bozbeyoğlu

Ankara
S. Kurtbek

Erzurum
İ. A. Akdağ

Kastamonu
A. M. Tanöver

Niğde
A. U. Arıkan

Seyhan
S. Tekelioğlu

Edirne
K. Yaşınkılıç

İstanbul
Z. Köktürk

Kocaeli
K. Meriç

Niğde
Z. Üner

Sivas
M. N. Turgay

Tunceli
A. Bora

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas No. 1/400

Karar No. 3

5 . XII . 1956

Yüksek Reislîge

Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesi ile 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 ncü maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında, Millî Müdafaa Vekâletince hazırlanan ve Hükümetçe Yüksek Meclise takdimine karar verilen kanun lâyihasının, encümenimizde, Adliye ve Millî Müdafaa Vekâleti temsilcilerinin huzurlarında Millî Müdafaa Encümeni-

nin mazbatası ile birlikte yapılan tetkiki neticesinde :-

Askerî Ceza Kanununun 4542 sayılı Kanunla değişik 35 ncü maddesinin A bendinin 3 numaralı fıkrasında, erbaşlara verilen memuriyetten mahrumiyet cezası, rütbenin geri alınmasını gerektirir sebeplerden biri olarak derpiş edilmiştir. Halbuki memuriyetten mahrumiyet cezaları,

umumiyetle büyük bir ahlâki redâet arz etmeyen Türk Ceza Kanununun 230, 233, 236, 238, 240, 278 nei maddelerine temas eden fiillere fer'î olarak verilmektedir.

Bu takdirde teknik bilgilerle mücehhez olup, subaylara yardımcı durumda modern bir orduda lüzum ve ehemmiyetleri aşikâr olan, Ceza Kanunu tatbikatında erbaş sayılan astsubayların, askerlikle alâkalarının kesilmesi gerekmektedir.

Kaldı ki Askerî Ceza Kanununun 32 nei maddesine göre subay ve askerî memurlar hakkında bir seneden ziyade memuriyetten mahrumiyet cezası verilen hall'erde rütbenin geri alınması kabul edilmiştir.

Bu sebeplerle aradaki farkı ortadan kaldırmak ve büyük bir ahlâki redâet arz etmeyen fiillerden ötürü astsubayların ordu ile tamamen alâkalarının kesilmesini önlemek gayesine mâtufluk 35 nei maddenin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasını bir seneden ziyade memuriyetten mahrumiyet cezaları şeklinde değiştirmek isteyen Hükümet teklifi encümenimizce de musip telâkki edildiği gibi, yalnız astsubaylarla subay ve askerî memurları içine alan açığa çıkarma cezasının, astsubayların dışında kalan uzman çavuşlar, jandarma uzatmalı er, onbaşı ve çavuşlara da

tatbikini sağlamak suretiyle mevzuatımızdaki bir boşluğu dolduran 34 ncü maddedeki değişiklik teklifi de yerinde görülmüş, jandarma uzatmalı erlerinin tatbikatta tesadüf edilen durumlarıyla alâkalı müphemiyetini izale maksadiyle encümenimiz üyelerinden Kocaeli Mebusu Selâmi Dinçer'in, bir seneden fazla memuriyetten mahrumiyet cezasına mahkûmiyet halinde jandarma uzatmalı erlerinin kayıtlarının silinmesine mütedair teklifi de ittifakla kabul ve maddeye son fıkrâ halinde eklenmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye En. Reisi	M. Muharriri	Kâtip
Aydın	Çanakkale	Kocaeli
C. Ülkü	S. Sezgin	S. Dinçer
Balıkesir		Çorum
V. Asena		M. Önal

İmzada bulunamadı

Çorum	Denizli	Erzurum
M. K. Biberoglu	I. Hadımlıoğlu	A. Eryurt
Eskişehir	Kars	Konya
H. Sezen	I. Us	H. Aydın
Konya	Malatya	Muğla
T. F. Baran	N. Ocakcıoğlu	N. Özsan

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesi ile 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 34. — Subaylarla askerî memurlar, astsubaylar, uzman çavuşlar, jandarma uzatmalı er, onbaşı ve çavuşlar hakkında bir sene ve daha az memuriyetten mahrumiyet cezası hükümlenmek icabeden ahvalde, bu fer'î cezaya mukabil o kadar müddet açığa çıkarılmalarına hükümlenir. Bu müddet kıdemden ve tekaüt hakkından indirilir.

Diğer erat hakkında memuriyetten mahrumi-

ADLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesi ile 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 34 ncü maddesi ile 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 34. — Subaylarla askerî memurlar, astsubaylar, uzman çavuşlar, jandarma uzatmalı er, onbaşı ve çavuşlar hakkında bir sene ve daha az memuriyetten mahrumiyet cezası hükümlenmek icabeden ahvalde, bu fer'î cezaya mukabil o kadar müddet açığa çıkarılmalarına hükümlenir. Bu müddet kıdemden ve tekaüt hakkından indirilir.

Diğer erat hakkında memuriyetten mahru-

yet cezası ancak terhislerinden sonra infaz olunur.

MADDE 2. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

3. Bir seneden ziyade memuriyetten mahrumiyet cezası ile beraber,

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

3. II. 1956

Başvekil

A. Menderes

Devlet Vekili ve

Millî Müdafaa V. V.

Ş. Ergin

Devlet Vekili

C. Yardımcı

Millî Müdafaa Vekili

Harcıye Vekili

F. Köprülü

Maarif Vekili

A. Özel

İkt. ve Ticaret Vekili

F. Ulaş

Güm. ve İnh. Vekili

H. Hüsnan

Münakalât Vekili

A. Demirer

İşletmeler Vekili

S. Ağaoğlu

Devlet Vekili

M. C. Bengü

Devlet Vekili

E. Kalafat

Adliye Vekili

H. A. Göktürk

Dahiliye Vekili

E. Menderes

Maliye Vekili

N. Ökmen

Nafia Vekili

M. Çavuşoğlu

Sıh. ve İç. Mv. Vekili

N. Körez

Ziraat Vekili

E. Budakoğlu

Çalışma Vekili

M. Tarhan

miyet cezası ancak terhislerinden sonra intaz olunur.

Bir seneden fazla memuriyetten mahrumiyet cezasına mahkûmiyet halinde jandarma uzatmalı erlerinin kayıtları silinir.

Madde 35. — A) Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması cezası her halde hükmolunur :

1. Ağır hapis ve bir seneden ziyade hapis cezasıyla beraber;

2. Hırsızlık, emniyeti suiistimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahitlik ve yalan yere yemin cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa, ihtilâs suçlarından biriyle altı aydan aşağı hapis cezalarıyla beraber;

3. Bir seneden ziyade memuriyetten mahrumiyet cezasıyla beraber,

B) Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması cezası hükmolunabilir.

1. Bir sene veya daha az hapis cezasıyla beraber;

2. Mükerrer hapis cezasıyla beraber,

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanunla ilâve ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen (E) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa encümeni mazbatası (1/499)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-382/2326

3 . VII . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanun ile ilâve ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen (E) fıkrasının değiştirilmesi hakkında Millî Müdafaa Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdîmi İcra Vekilleri Heyetince 12 . VI . 1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanunla eklenen ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen (E) fıkrası gereğince mühendis, madenci, hekim ve öğretmenler ile iç ve dış hizmetlerde, kurs ve stajlarda bulunan vazifelilerin askere celp ve sevkleri Devletçe gösterilen lüzum üzerine 32 yaşına kadar geri bırakılabilmektedir. Bir vatandaşın bu hükümlerden istifade ettirilebilmesi için o vatandaşın behemehal devlet hizmetinde vazifeli olması lâzımdır. Vazifeli olmayıp da yüksek okul veya fakülteleri ikmal ettikten sonra kendi hesaplarına eenebi memleketlerde tahsil, staj, doktora, asistanlık ve ihtisas yapmak isteyenler kanunun bu hükümlerinden faydalanmamaktadırlar. Memleket sanayiinin gelişmesinde büyük hizmetleri görülen jeologların da mezkûr kanunun (E) fıkrası dışında bırakılması memleket menfaatlerine aykırı bulunduğundan kanun lâyihasına ilâve edilmiştir. Devlet hizmetlerinde vazifeli olsun veya olmasın 1111 sayılı Askerlik Kanununun 86 ve 89 neu maddeleriyle alâkalı olanlar aynı kanunun 93 neu maddesi muvacehesinde resmî daire ve hususi teşekküllerde vazife alamıyacaklarından bu hususu belirtmek üzere hazırlanan kanun lâyihasına Askerlik Kanununun 86 ve 89 neu maddelerinden biri durumuna girmemiş olmak kaydı ilâve edilmiş böylece şartları haiz olacak vatandaşların devletin göstereceği lüzum üzerine aynı haktan istifadeleri sağlanmış olacaktır.

Kendi hesaplarına eenebi memleketlerde tahsil, staj, doktora, asistanlık ve ihtisas yapmak isteyenlerden her hangi bir kuruma mecburi hizmetle bağlı bulunanlar için evvelâ bu kurumların muvafakalarının alınmasını sağlayacak bir hükmün lâyihaya ithali, ileride çıkması muhtemel olan ihtilâfların önlenmesi bakımından faydalı mülâhaza edilmiştir.

Askere celp ve sevkleri tehir olunabilecekler için âzami 32 yaş kaydı bulunduğu cihetle tesbit olunan yaş haddini geçmemek üzere, evvelece alınmış olup müddeti dolan tehir kararının lüzum ve ihtiyaca binaen uzatılabilmesine imkân verebilmek maksadiyle «aynı şahıs hakkında bu karar tekrarlanamaz.» ibaresinin kaldırılması uygun mütalâa edilerek ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Millî Müdafaa Encümeni
Esas No. 1/499
Karar No. 5

3. XII. 1956

Yüksek Reisliğe

Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanunla ilâve ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen E fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası, Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu:

Yapılan incelemede Hükümetin esbabı mucibesi yerinde bulunduğundan encümenimiz lâ-yihayı aynen kabul etmiştir.

Heyeti Umumiyenin yüce tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Millî Müdafaa Encü-

meni Reisi

Bu Mazbata Muharriri

Trabzon

Kocaeli

S. Orberk

K. Meriç

Ankara

İstanbul

S. Kurtbek

A. F. Cebesoy

İmzada bulunamadı

İstanbul

Niğde

T. Yazıcı

A. U. Arıkan

Niğde

Rize

Z. Üner

K. Balta

Seyhan

Sivas

S. Tekelioğlu

M. N. Turgay

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanun ile ilâve ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen (E) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 nci maddesine 5010 sayılı Kanun ile ilâve ve 6518 sayılı Kanunla tadil edilen (E) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

E) Devletçe görülen lüzum üzerine mühendis, madenci, jeolog, hekim ve öğretmenler ile iç ve dış hizmetlerde, kurs ve stajlarda bulunan vazifeliler ve kendi hesaplarına ecebi memleketlerde tahsil, staj, doktora, asistanlık ve ihtisas yapmak isteyenlerden bu istekleri tahsil, staj, doktora, asistanlık ve ihtisas yapacakları müesseselere ve varsa mecburi hizmetle bağlı bulunduğu müesseseler tarafından kabul edilenlerin askere celp ve sevkleri Askerlik Kanununun 86 ve 89 ncu maddelerinden biri durumuna girmemiş olmak şartıyla Millî Müdafaa Vekâletince 32 yaşına kadar tehir edilebilir. Çalıştıkları vazifelerden ve kurslardan ve devam ettikleri tahsil ve ihtisastan ayrılanlar hakkında evvelece alınmış sevk tehiri kararı kaldırılır.

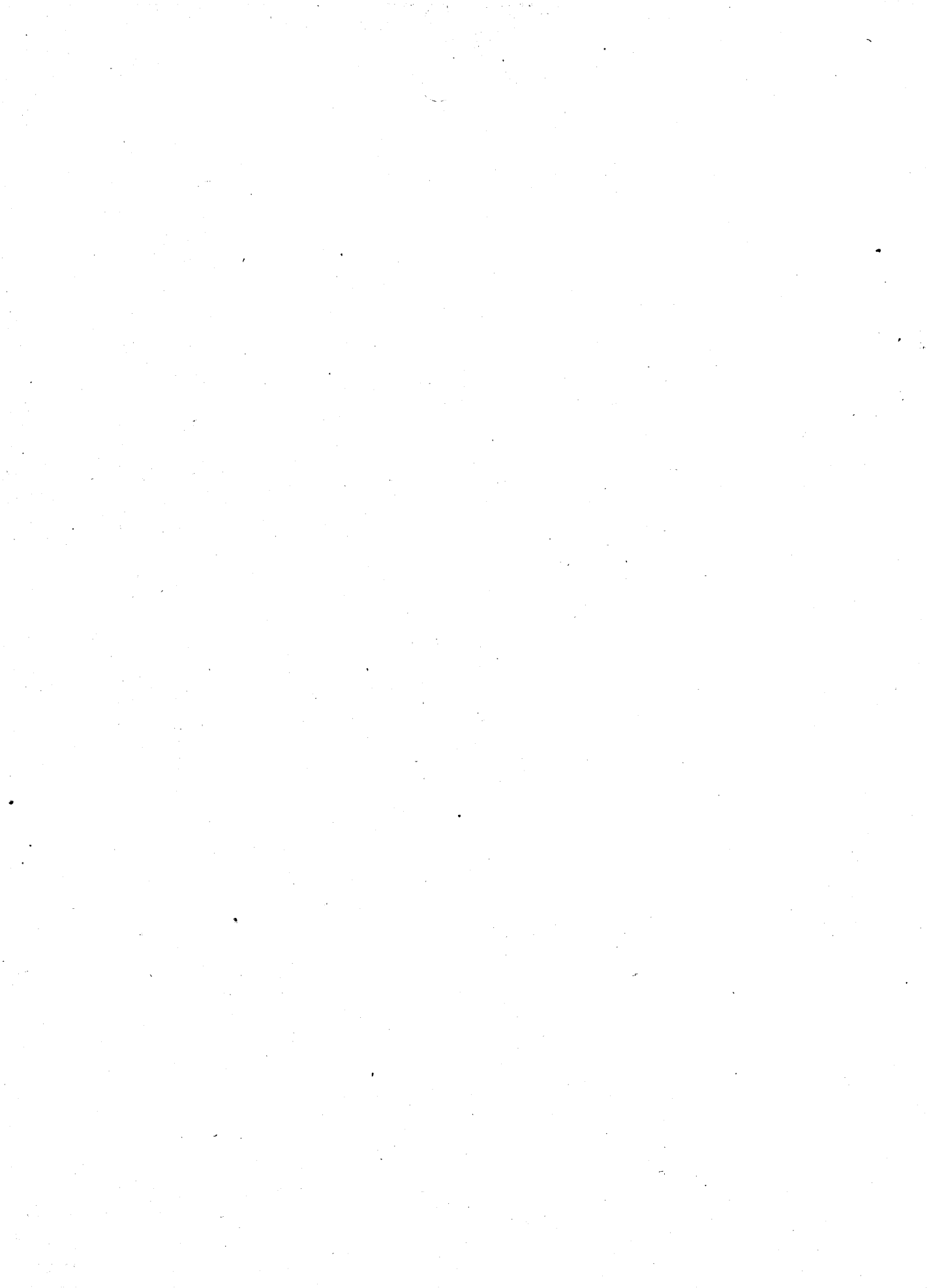
MUVAKKAT MADDE — Halen ecebi memleketlerde bulunanlardan durumları yukarıki fıkra içine girenler bu kanunun hükümlerinden faydalanırlar.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

12. VI. 1956

Başvekil <i>A. Menderes</i>	Devlet Vekili <i>M. C. Bengü</i>
Devlet Vekili ve M. M. V. Vekili <i>Ş. Ergin</i>	Devlet Vekili <i>E. Kalafat</i>
Devlet Vekili <i>C. Yardımcı</i>	Adliye Vekili <i>H. A. Göktürk</i>
Millî Müdafaa Vekili —————	Dahiliye Vekili <i>E. Menderes</i>
Hariciye Vekili <i>F. Köprülü</i>	Maliye Vekili <i>N. Ökmen</i>
Maarif Vekili <i>A. Özel</i>	Nafia Vekili <i>M. Çavuşoğlu</i>
İkt. ve Ticaret Vekili <i>Z. Mandalıncı</i>	Sh. ve İç. Mua. Vekili <i>N. Körez</i>
Güm. ve İnh. Vekili <i>H. Hüsmen</i>	Ziraat Vekili <i>E. Budakoğlu</i>
Münakalât Vekili <i>A. Demirer</i>	Çalışma Vekili <i>M. Tarhan</i>
	İşletmeler Vekili <i>S. Ağaoğlu</i>

Yozgad Mebusu Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu'nun, Maliye Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 2996 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair 5655 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/283)

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

24 . III . 1950 tarih ve 5655 sayılı Kanuna ek olarak hazırlanan kanun teklifimiz esbabı mucibe lâyihası ile birlikte leffen takdim kılınmıştır.

Kanuniyet kesbetmesi için gereğinin yapılmasına delâlet buyurulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

20 . III . 1956

Yozgad Mebusu

Ö. L. Erzurumluoğlu

MUCİP SEBEPLER LÂYİHASI

Memleketimizde âmme hizmetlerinde vazife almış bulunan memurların ücret rejimi 1947 yılına kadar Barem ve Teadül kanunları unvanını taşıyan mevzuat ile umumi bir tevazün ve teadüle tâbi tutulagelmıştır.

1947 yılında Hâkimler Kanununa ek olarak kabul edilmiş olan 19 . II . 1947 tarihli ve 5017 sayılı Kanunla hâkimlerin kaza vazifesi görmekte olmaları ve bu bakımdan diğer memurlardan ayrı bir istihkak rejimine tâbi tutulmaları lâzımgeldiği esbabı mucibesıyla bunlara «Hâkim Ödeneği» adı ile her ay, umumi teadül esasları içerisinde tâyin edilmiş olan aylıklarına ilâveten miktarı kadrolara göre değişik bir ilâve istihkak ödenmesi esası kabul edilmiştir.

O tarihten bu yana diğer Devlet teşeküllerinde kaza vazifesi görmekte olan vazifelilerin de hâkimler gibi ve onlarla muvazi olarak hususi bir istihkak rejimine tâbi tutulmasının uygun olacağı fikri zihinlerde tenebbüte başlıyarak son zamanlarda artık kaza organları arasında malî haklar bakımından eşitlik sağlanmasının bir adalet icabı olduğu yaygın bir kanaat halini almıştır.

Nitekim ahiren Devlet Şûrası mensuplarına da hâkimlerde olduğu üzere tahsisat verilmesi hususunda yapılmış olan bir kanun teklifi alâkalı encümenlerde de mazharı tasvibolarak Büyük Millet Meclisi Umum Heyetine sunulmuş bulunmaktadır.

Kaza vazifesi gören teşkilât mensuplarına ayrı bir istihkak verilmesi esasının böylece mevzuat ile de takviye edilen bir ihtiyaç halini alması karşısında malî kaza mercilerinin (yani Vergiler Temyiz, Muvazzaf İtiraz komisyonlarının) hatıra gelmemesi tabiatıyla imkânsızdır. Zira, 5655 sayılı Kanunla bugünkü şeklini almış bulunan malî kaza mercilerinin kazai vazife ifa ettikleri her türlü tereddüt ve şüpheden tamamiyle uzaktır. Filhakika, bu kanaat aşağıda kısaca izah olunan hukuki ve kanuni prensip, tatbikat ve hükümlerle müeyyet bulunmaktadır.

Fiilî, hukuki durum :

Malî hâdiselerin ve vergilendirme muamelelerinin arz ettiği tenevvü, seyyaliyet, ehemmiyet ve sair hususiyetler bir taraftan Maliye Hukuku ve Vergi Hukuku adlarıyla müstakil birer ilim subesinin doğmasına, üniversitelerde - bizde de İstanbul Üniversitesinde - müstakil Maliye Hukuku ve Vergi Hukuku kürsülerinin, Maliye enstitülerinin ihdasına yol açtığı gibi, diğert araftan, Alman-

ya, İsviçre, Holânda, Danimarka, İsveç ve Avusturya'da adli ve idari kaza haricinde malî ihtilâfları tetkik ve karara bağlamak üzere tamamiyle müstakil, Birleşik Amerika, Kanada gibi memleketlerde de bâzı hususiyetleri ile müstakil mercilerin teşkilini zaruri kılmış, diğer memleketleri de bu yolda tetkik ve araştırmalara, çalışmalara sevk eylemiştir.

Memleketimizde ilk defa idari kazayı tesis eden 29 Şevval 1287 ve 9 Kânunusani 1286 tarihli İdarei Umumiyei Vilâyat Nizamnamesi vergi ihtilâflarını, diğer idari ihtilâflar meyanında, tetkik vazifesini idare heyetlerine tevdi eylemiştir.

Bilâhara, Şûrayı Devlet'in ihdasından sonra, idare heyetlerince ittihaz olunan kararlar Şûrayı Devlet tarafından nihai olarak tetkik edilmeye başlanılmıştır.

5 Rebiülevvel 1297 tarihli Emlâk ve Temettü Kanunu ile malî kaza, idari kaza ile irtibatlı olarak taazzi ve teşekküle başlamıştır. Filhakika, bu tarihten itibaren varidat kanunlarıyla işbu kanunların tatbikatında mükellef ile alacaklı devlet arasında tahaddüs edecek ihtilâfları tetkik etmek üzere hususi itiraz, istinaf, temyiz mercileri tâyin ve teşkil edilmeye başlanmıştır. Bu mercilerin kararları, yine, nihai olarak Devlet Şûrasının tetkikine tâbi olmuştur.

6 . VII . 1939 tarih ve 3692 sayılı Kanunla malî kaza yeni bir safhaya intikal eylemiştir. Bu kanunla en mühim vergilerin itiraz ve temyiz mercileri tevhid edilmiş ve hukuki esas ve prensiplere göre teşkilâtlandırılmaya başlanmıştır. Bilâhara yeni çıkan vergi kanun ve tadillerinde işbu kanuna yapılan atıflarla bu mercilerin vazifelerinin şümulü genişletilmiştir.

Bu arada bâzı malî kanunlar vergi ile alakası bulunmayan bâzı malî ihtilâfların tetkikini de bu mercilere tevdi eylemiştir.

Nihayet, 5432 sayılı Vergi Usul Kanunu ile, gümrük idarelerince cibayet olunan vergiler hariç, Hazine hususi idareler ve belediyelerce tarh ve tahsil olunan bileümle vergi, resim ve harclara mütaallik ihtilâfların rüyeti Vergiler İtiraz ve Temyiz komisyonlarının vazife ve salâhiyetine dâhil olmuştur. Böylece, Temyiz ve İtiraz komisyonları vergi, resim, harclarla bâzı malî hâdiselere mütaallik ihtilâfları tetkik eden hususi, kanuni merciler olmuştur.

5655 sayılı Kanunla, 3692 sayılı Kanun ilga ve mensuplarının tâyin ve terfileri bitaraf heyetlere tevdi edilmek suretiyle kendine mahsus usul hükümlerine tâbi olan bugünkü teşkilât vücut bulmuştur; teşkilâtta vazife alanların muallimlik de dâhil asli vazifelerinden başka her hangi bir vazife almaları da menedilmek suretiyle bu mercilerin her türlü tesirden uzak, bitaraf teşekküller haline gelmesi temin edilmiştir.

Böylece, bizde de Maliye Vekâletine bağlı, fakat çalışmalarında tamamiyle müstakil - adı ne olursa olsun - mahiyeten bir malî kaza doğmuştur.

Kanuni durum :

Vergiler İtiraz ve Temyiz komisyonları, 3546 sayılı Şûrayı Devlet Kanununun 24 ve 32 nei maddelerine göre idari kaza içinde yer alan hususi kaza mercileridir. Şûrayı Devletçe ittihaz olunan mütaaddit tevhidî içtihat ve daire kararları ile ve ayrıca Temyiz Mahkemesi içtihat kararları ile bu komisyonların birer kaza mercii oldukları da her hangi bir tereddüde mahal kalmıyacak şekilde, açıkca tesbit edilmiş bulunmaktadır.

3546 sayılı Kanunun 32 nei maddesine göre bu komisyonlarca ittihaz edilen kararlara karşı Devlet Şûrasına müracaat imkânı mevcut ise de, bu hal komisyonların ifa ettikleri hizmetin kazai mahiyette oluşuna mâni değildir. Aksi takdirde kararlara karşı Temyiz Mahkemesine müracaat yolu açık olan adli mahkemeleri de kaza mercii saymamak icabeder.

Diğer taraftan, ezcümle, 5432 sayılı Kanunun 369 ve 6183 sayılı Kanunun 58 nei maddeleriyle işbu maddelerde sayılan ahvalde, kararlarının katî ve nihai olduğu tasrih edilmek suretiyle kanun vazımın işbu komisyonları tamamiyle müstakil bir kaza mercii haline getirmeye mütemayil bulunduğu anlaşılmaktadır.

Temyiz komisyonunca ittihaz olunan - ki sayısı yılda otuz bini aşmaktadır - kararlardan pek az kısmının Şûrayı Devlete intikal etmesi, tarafların umumiyetle bu kararlarla tatmin edilmiş bulunmalarıyla de tatbikatta bu merciler fiilen ayrı ve müstakil bir kaza hüviyetini iktisabetmek yoluna girmiş bulunmaktadır.

Hulâsa, yıllık yekûnu yüz milyonlara liraya baliğ olan ve her biri bazan birkaç milyon liralık tarhiyata taallûk eden, hususi bir bilgi, ihtisas ve tecrübeyi icabetiren ihtilâflarda vergi, resim ve harcın mükellefi olan daire, müessese ve şahıslarla alacaklı Devlet idarelerinin haklarının, adalet ve kanun esasları dairesinde, tecellisini temine çalışan işbu komisyonlarda vazife göre reis, âza ve raportörlerin ifa ettikleri hizmetin mahiyeti, ehemmiyet ve şümül derecesi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, 5655 sayılı Kanununun 26 ncı maddesiyle, bu memurların, vazifeli buldukları komisyonlar haricinde muallimlik de dâhil olmak üzere her hangi bir vazife almaları da men edilmek suretiyle bitarafılıkları temin edilmiş; buna mukabil, böylece, faal idarede vazife alan emsallerinin ek görev ve sair şekillerle maaşlarından başka ayrıca ücret almakta bulunmaları ücret teadülünün bu memurlar aleyhine bozulmasına yol açmıştır. Bu hal, bilhassa son yıllarda, birçok memurun vazifeden ayrılmasını ve yerlerine ehliyetli ve bilgili kimselerin temininde büyük müşkülât ile karşılaşılmasını mucibolmuştur.

Binaenaleyh, emsali kazaî hizmet ve vazifeleri ifa edenlere tanınmış ve tanınmakta olan hakların bu memurlara da teşmili adalet ve muadelet kâdelerinin tabii bir neticesidir.

Bu maksatla hazırlanan kanun teklifinde, bahsi geçen komisyonlarda vazife alanlara verilecek ödenek miktarı ve esasları tamamiyle 5017 sayılı Kanun hükümlerine mütenezır olarak tesbit edilmiştir.

Gayrimuvazzaf itiraz komisyonlarının müstemirren faaliyette bulunmamaları ve âzalarından ikisinin de memur olmaması, komisyon reisi vali veya kaymakamların temsil ödeneği almakta bulunmaları dolayısıyla bu komisyonların işbu teklifin şümülü dışında bırakılması uygun görülmüştür.

Maliye Encümeni mazbatasını

T. B. M. M.
Maliye Encümeni
Esas No. 2/283
Karar No. 38

25 . IV . 1956

Yüksek Reisliğe

Yozgad Mebusu Ömer Lûtfi Erzurumlu'ğulu'nun, Maliye Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 2996 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair 5655 sayılı Kanuna ek kanun teklifi, Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere olundu:

Yapılan inceleme sonunda; teklif sahibinin esbabı mucibesinde de izah edildiği ve hile, kaza vazifesi gören Temyiz Komisyonu reis, âza ve raportörleriyle muvazzaf itiraz komisyonu reis, âza ve raportörlerine tahsisat verilmesini istihdaf eden teklif, encümenimizce de yerinde görülmüş, ancak tahsisatın ödeneceği tertibi göstermek maksadıyla geçici bir madde ilâve edilerek metin aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye Encümeni Reisi

Amasya
H. Koray

M. M.
Afyon K.
O. Talu

Kâtip

Kayseri
H. Kurmel

Bolu
S. Baysal

İmzada bulunamadı

Çankırı
A. Emrem

Giresun
A. İzmen

Kars
R. Çakır

Urfa
F. Ergin
İmzada bulunamadı

YOZGAD MEBUSU ÖMER LÜTFİ ERZURUM-
LUOĞLU'NUN TEKLİFİ

24 . III . 1950' tarih ve 5655 sayılı Kanuna ek
kanun teklifi

MADDE 1. — Temyiz Komisyonu Reisi, dai-
re reisi, âza ve raportörleriyle Muvazzaf İtiraz
Komisyonu reis, âza ve raportörlerine aylıkları
ile birlikte bağlı cetvelde gösterilen miktarda tah-
sisat verilir:

Tahsisat miktarının tâyininde, kadro aylıkla-
rı ve buldukları memuriyet kadrosundan aşağı
derecede aylık alanların aldığı aylık derecesi
esas tutulur.

MADDE 2. — Bu kanuna göre verilen tahsi-
satın istihkak esasları ve sureti tediyesi hakkın-
da ilgisine göre 19 . II . 1947 tarih ve 5017 sa-
yıylı Kanununun 2 ve 3 neü maddelerindeki hüküm-
ler tatbik olunur.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden iti-
baren mer'idir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini ieraya
Maliye Vekili memurdur.

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

24 . III . 1950 tarih ve 5655 sayılı Kanuna ek
kanun teklifi

MADDE 1. — Teklif sahibinin 1 nei maddesi
aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklif sahibinin 2 nei madde-
si aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Tahsisatlar, 1956 ma-
li yılında, alâkalı bütçelerin maaş tertiplerinde-
ki tahsisatlardan ödenir.

MADDE 3. — Teklif sahibinin 3 neü mad-
desi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Teklif sahibinin 4 neü mad-
desi aynen kabul edilmiştir.

*Yozgad Mebusu Ömer Lütfi Erzurumluoğlu'nun
teklifine bağlı cetvel*

CETVEL

Kadro derecesi	Aylık tahsisat
10	75
9	100
8	100
7	150
6	150
5	200
4	250
3	300
2	400
1	500

— 5 —

Bütçe Encümeni Reisliği tezkeresi

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 2/283
Karar No. 13

5 . XII . 1956

Yüksek Reisliğe

Yozgad Mebusu Ömer Lâtfi Erzurumluoğlu'nun, Maliye Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 2996 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair 5655 sayılı Kanuna ek kanun teklifi, geçen içtima senesinde encümenimize tetkik ve karara varılarak raporu tanzim edilmiş ve inza noksanlığı dolayısıyla Umumi Heyete arz edilmek üzere Makamı Âlînize

gönderilememiştir.

Kanun teklifi hakkında evvelce ittihaz olunan karar ve bu hususta tanzim olunan rapor yeni teşekkül eden encümenimiz tarafından da aynen kabul edilmiş olmakla merbuten takdim olunur.

Bütçe Encümeni Reisi
Balikesir Mebusu
Halil İmre

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 2/283
Karar No. 13

5 . XII . 1956

Yüksek Reisliğe

Yozgad Mebusu Ömer Lâtfi Erzurumluoğlu'nun, Maliye Vekâleti kuruluş ve görevleri hakkındaki 2996 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair 5655 sayılı Kanuna ek kanun teklifi Maliye Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye Vekâleti mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi, esbabı mucibesinde belirtildiği üzere, 1947 senesinde Hâkimler Kanununa ek olarak kabul olunan 5017 sayılı Kanunla hâkimlerin kazai salâhiyetleri dolayısıyla diğer memurlardan farklı bir rejime tâbi tutularak kendilerine hâkim ödeneği verilmesi kabul ve muahharan çıkan kanunlarda bu haklar Şûrayı Devlet ve Divanı Muhasebata da teşmil edilmiş olduğu cihetle bir malî kaza mercii olan vergiler Temyiz ve Muvazzaf İtiraz komisyonlarının da bahsedilen bu haktan istifadelerini temin maksadıyla hazırlanıp sevk edilmiştir.

Teklif üzerinde encümenimizde cereyan eden müzakerelerde Vergiler Temyiz ve Muvazzaf İti-

raz komisyonlarının gerek hizmetlerinin fonksiyonu ve gerek hukuki salâhiyetleri bakımından adli kaza, idari kaza ve malî kaza müesseseleri gibi müttalâasına imkân olmadığı, belirtilerek teklifin kabulüne imkân görülemediği bildirilmiştir.

Mazbatamız Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Mazbata M.	Kâtip
Balikesir	Giresun	Balikesir
H. İmre	M. Şener	M. H. Timurtaş
Afyon K.	Antalya	Çankırı
Redde muhalifim	K. Akmanlar	T. Uygur
M. A. Ülgen		
Çorum	Diyarbakır	Gaziantep
Y. Gürsel	H. Turgut	E. Cenani
İçel	İzmir	İzmir
İ. Gürgen	A. Aker	B. Bulgin
Konya	Konya	Muğla
M. Bağrıaçık	R. Birand	N. Poyrazoğlu
Ordu	Trabzon	Van
R. Aksoy	S. F. Kalaycıoğlu	K. Yörükoğlu
	Zonguldak	
	S. Durak	

